

Dr. Öznur SEVDİREN

İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı

**KAMU BARIŞINA KARŞI
SUÇLAR BAĞLAMINDA
TEHLİKE UNSURU**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM TEHLİKE SUÇLARININ SUÇ GENEL TEORİSİ İÇİNDEKİ KONUMU

I. TEHLİKE VE ZARAR KAVRAMLARININ SUÇ DOGMATIĞI İÇİNDEKİ YERİ	17
A. Tehlike Suçu ve Zarar Suçu Kavramları.....	17
B. Tehlike ve Zarar Suçları Ayrımı.....	20
1. Suçun Konusuna Göre Yapılan Ayrım	25
2. Korunan Hukuki Değere Göre Yapılan Ayrım	33
3. Hukuki Değerin Konusuna Göre Yapılan Ayrım (Rechtsgutobjekt/Schutzobjekt)	41
4. Tehlike ve Zarar Suçların Ayrımı Bakımından Ara Sonuç	43
C. Tehlike Suçlarının Tasnifi	45
1. Soyut Tehlike Suçları.....	46
2. Soyut Tehlike Suçu Düzenlemelerine Dönük Eleştiriler	51
3. Potansiyel Tehlike Suçları (Elverişlilik Suçları, Eignungsdelikte)	56
4. Somut Tehlike Suçları	65
5. Nedensellik Bağı, Tehlikenin Araştırılması ve Elverişlilik İncelemesi	74
6. Tehlike Suçlarının Tasnifine İlişkin Ara Sonuçlar.....	86

II. NETİCE VE SİRF HAREKET SUÇU KAVRAMLARININ TEHLİKE SUÇLARI DOĞMATİĞİNE ETKİSİ	89
A. Doğal-Nedensel Perspektif Bağlamında Hareket ve Netice Kavramları	89
B. Güncel Suç Dogmatığının Kaynağı Olarak Finalist Hareket Yaklaşımı ve Ardılları	93
C. Güncel Suç Dogmatığında Neticenin Konumu.....	100
D. Sırf Hareket Suçları Kavramına Yönelik Güncel Eleştiri ve Değerlendirmeler	112
E. Sırf Hareket Suçu Kavramına İlişkin Ara Sonuçlar	124
F. Tehlike Bir Netice Türü müdür?	127
G. Soyut Tehlike Suçlarında Netice Unsurunun Temellendirilmesi	130
III. SOMUT TEHLİKENİN OBJEKTİF CEZALANDIRILABİLME ŞARTI OLDUĞU DEĞERLENDİRMESİ	142
A. Genel Olarak	142
B. Objektif Cezalandırılabilme Şartlarının Niteliği.....	144
C. Türk Ceza Kanunu Bağlamında Objektif Cezalandırılabilme Şartları İçerdiği Öngörülen Suçlar	154
D. Somut Tehlikenin Objektif Cezalandırılabilme Koşulu Olarak Kabul Edilmesi	160
E. Tehlike Suçlarının Dogmatığına İlişkin Genel Değerlendirmeler	165

İKİNCİ BÖLÜM

KAMU BARIŞINA KARŞI SUÇLAR: MÜŞTEREK BİR DEĞERLENDİRME

I. TCK'NİN KAMU BARIŞINA KARŞI SUÇLARLA İLGİLİ TAKİP ETTİĞİ SİSTEM.....	173
A. Kamu Barışına Karşı Suçlarla Korunan Hukuki Değerler.....	176
1. Kamu Düzeni Kavramı ve Kapsamı	178

---

2. Kamu Güvenliği Kavramı.....	185
3. Kamu Barışı Kavramı.....	188
4. Değerlendirme.....	189
5. İnsan Onuru	191
II. KAMU BARIŞINA KARŞI SUÇLAR BAĞLAMINDA ALENİYET UNSURUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ	197
A. Genel Olarak.....	197
1. 765 Sayılı Kanun ve Uygulamasında Aleniyet Kavramı.....	198
2. 5237 Sayılı Kanun Bağlamında Aleniyet Kavramı ve Kamu Barışına Karşı Suçlar.....	204
III. KAMU BARIŞINA KARŞI SUÇLARIN BASIN VE YAYIN YOLUYLA VE İNTERNET SİTELERİ ARACILIĐIYLA İŞLENMESİ.....	206
A. Basın Yoluyla İşlenen Suç Kavramı (Basılı Eser ve İnternet Haber Siteleri Aracılığıyla İşlenen Suçlar)	206
B. Basın Yoluyla İşlenen Suçların İşlendiği Zaman	210
C. Yayın Yoluyla İşlenen Suç	215
D. Basın Yoluyla İşlenen Suçlarda Özel Sorumluluk Rejimi.....	216
E. Sosyal Ağlarda İşlenen Suçlara İlişkin Genel Değerlendirmeler .	221
1. Beđerlenme ve Paylaşma Seçeneklerinin Faillik Açısından Değerlendirilmesi.....	226
a. Kural olarak olarak beğereni ve paylaşmanın ifadenin sahiplenilmesi olmadığı görüşü.....	226
b. Gönderinin paylaşılması seçeneğinde sahiplenme/ kendine mal etme olduğu görüşü.....	227
c. Beđereni ve paylaşımın her ikisinin de sahiplenme anlamına geldiği görüşü	228
d. Beđerlenme ve Paylaşma Seçeneklerinin Suça Yardım Açısından Değerlendirilmesi	232
e. Değerlendirme	235
IV. İNCELEME KONSUSU SUÇLAR.....	237
A. Suç İşlemeye Tahrik (TCK m. 214)	237

1. Genel Olarak	237
2. Korunan Hukuki Değer ve Suçun (Maddi) Konusu.....	241
3. Fail.....	242
4. Mağdur	242
5. Suçun Maddi Unsuru	243
6. Tahrik Kavramına İlişkin Kavramsal Bir Değerlendirme	243
7. Suç İşlemeye Tahrik Suçunda Tahrikin Niteliği.....	246
8. Tahrikin Aleni Olarak İşlenmesi	252
9. Suçun Manevi Unsuru.....	254
10. Hukuka Aykırılık	255
11. Suçu Etkileyen Nedenler	259
12. Kusurluluk	259
13. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	260
a. Teşebbüs.....	260
b. İştirak	260
c. İçtima	261
14. Yaptırım ve Muhakeme	262
B. TCK m. 214/2 Halkın Bir Kısmını Diğer Bir Kısımına Karşı Silahlandırarak Öldürmeye Tahrik Etmek	262
1. Genel Olarak	262
2. Korunan Hukuki Değer ve Suçun (Maddi) Konusu.....	264
3. Fail.....	265
4. Mağdur	265
5. Suçun Maddi Unsuru	265
6. Suçun Manevi Unsuru.....	267
7. Hukuka Aykırılık Unsuru	268
8. Kusurluluk	268
9. Suçu Etkileyen Nedenler	269
10. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	269
a. Teşebbüs.....	269
b. İştirak	269

---

c. İçtima	269
11. Yaptırım ve Muhakeme	270
C. Kanunlara Uymamaya Tahrık (TCK m. 217)	270
1. Genel Olarak	270
2. Suç İle Korunan Hukuki Değer ve Suçun (Maddi) Konusu	273
3. Fail	274
4. Mağdur	275
5. Suçun Maddi Unsuru	275
6. Suçun Manevi Unsuru	280
7. Hukuka Aykırılık Unsuru	281
8. Kusurluluk	283
9. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	284
a. Teşebbüs	284
b. İştirak	284
c. İçtima	285
10. Yaptırım ve Muhakeme	286
D. Halkı Kin ve Düşmanlığa Tahrık ve Aşağılama Suçları ve Nefret Söylemi: Genel Değerlendirme	287
1. Genel Olarak	287
2. TCK m. 216'da Düzenlenen Suçların Tarihsel Gelişimi ve Suç Politikası Bakımından Anlamı	288
3. TCK 216. Maddede Düzenlenen Suçlar Bağlamında Nefret Söylemi	298
a. Genel Olarak	298
b. AİHM ve Anayasa Mahkemesi Kararları Bağlamında Nefret Söylemi	299
E. Halkı Kin ve Düşmanlığa Tahrık Suçu (TCK m. 216/1)	313
1. Suçla Korunan Hukuki Değer ve Suçun Maddi Konusu	314
2. Fail	316
3. Mağdur	317
a. Suçun Maddi Unsuru	320

4. Tahrikin Niteliği ve Yöneldiği Kesimler.....	321
a. Tahrikin Aleni Olması	321
b. Tahrikin Yöneldiği Kesimler	322
c. Sosyal Sınıf.....	326
d. Irk	328
e. Din.....	330
f. Mezhep.....	334
g. Bölge	334
5. Kamu Güvenliği Bakımından Açık ve Yakın Tehlikenin Ortaya Çıkması Unsurunun Niteliği	335
6. Suçun Manevi Unsuru.....	346
7. Hukuka Aykırılık	349
8. Kusurluluk	355
9. Suçu Etkileyen Nedenler	355
10. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	356
a. Teşebbüs.....	356
b. İştirak	358
c. İçtima	358
11. Muhakeme ve Yaptırım	360
F. Halkın Bir Kesimini Alenen Aşağılama Suçu (TCK m. 216/2)	361
1. Genel Olarak	361
2. Korunan Hukuki Değer ve Suçun Maddi Konusu	363
3. Suçun Faili	364
4. Suçun Mağduru	364
5. TCK 216/2 Bağlamında Cinsiyet Kavramı ve Bu Kavramın ‘Cinsel Yönelim’ ve ‘Cinsiyet Kimliğini’ Kapsayıp Kapsamadığı Sorunu	365
6. Suçun Maddi Unsuru	374
7. Suçun Manevi Unsuru.....	379
8. Hukuka Aykırılık	380

---

9. Suçu Etkileyen Nedenler	387
10. Kusurluluk	387
11. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	388
a. Teşebbüs.....	388
b. İştirak	388
c. İçtima	389
12. Muhakeme ve Yaptırım	390
G. Halkın Bir Kesiminin Benimsediği Dini Değerleri Alenen Aşağılama Suçu (TCK m. 216/3)	391
1. Genel Olarak	391
2. Korunan Hukuki Değer ve Suçun Konusu	392
3. Fail	393
4. Mağdur	393
5. Suçun Maddi Unsuru	394
6. Hukuka Aykırılık Unsuru	400
7. Suçun Manevi Unsuru.....	406
8. Suçu Etkileyen Nedenler	407
9. Kusurluluk	407
10. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	407
a. Teşebbüs.....	407
b. İştirak	408
c. İçtima	408
11. Muhakeme ve Yaptırım	409
H. Suç ve Suçlunun Övülmesi Suçu (TCK m. 215)	409
1. Genel Olarak	409
2. Korunan Hukuki Değer ve Suçun Maddi Konusu	416
3. Fail	419
4. Mağdur	419
5. Suçun Maddi Unsuru	420
6. Suçun Manevi Unsuru.....	429
7. Hukuka Aykırılık	430

---

8. Suçu Etkileyen Nedenler	433
9. Kusurluluk	433
10. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	433
a. Teşebbüs.....	433
b. İştirak	434
c. İçtima	434
11. Yaptırım ve Muhakeme	435
I. Halk Arasında Korku ve Panik Yaratmak Amacıyla Tehdit	436
1. Genel Olarak	436
2. Korunan Hukuki Değer ve Suçun (Maddi) Konusu.....	439
3. Fail	440
4. Mağdur	440
5. Suçun Maddi Unsuru	441
6. Suçun Manevi Unsuru.....	445
7. Hukuka Aykırılık	447
8. Suçu Etkileyen Nedenler	447
9. Kusurluluk	448
10. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	448
a. Teşebbüs.....	448
b. İştirak	448
c. İçtima	449
11. Yaptırım ve Muhakeme	449
J. Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma Suçu.....	449
1. Genel Olarak	449
2. Korunan Hukuki Değer ve Suçun (Maddi) Konusu.....	453
3. Fail	454
4. Mağdur	455
5. Suçun Maddi Unsuru	455
6. Suçun Manevi Unsuru.....	459
7. Suçu Etkileyen Haller	460

8. Hukuka Aykırılık	467
9. Kusurluluk	468
10. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	468
a. Teşebbüs.....	468
b. İştirak	468
c. İçtima	469
11. Muhakeme ve Yaptırım	469

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ BAĞLAMINDA KAMU BARIŞINA KARŞI SUÇLARDA TEHLİKE

I. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN TEMELLERİ VE KAPSAMI.....	471
A. Genel Olarak.....	471
B. İfade Özgürlüğü : Kapsamı ve Kavramsal Çerçeve	473
C. İfade Özgürlüğünü Açıklayan Görüşler.....	479
II. AMERİKAN YÜKSEK MAHKEMESİ İÇTİHATLARINDA İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ VE AÇIK VE YAKIN TEHLİKE ÖLÇÜTÜNÜN GELİŞİMİ.....	487
A. Erken Dönem Kararlar ve 'Açık ve Mevcut Tehlike' İlkesinin Doğuşu	488
B. Amerikan Yüksek Mahkemesi'nin Erken Dönem İctihadı ile İlgili Ara Sonuç	496
C. Amerikan Yüksek Mahkemesi'nin Açık ve Mevcut Tehlike Yaklaşımı Bakımından İkinci Dönem.....	498
D. Amerikan Yüksek Mahkemesi'nin Açık ve Mevcut Tehlike Ölçütünün Güncel Yorumuna Yön Veren Davalar	504
E. E Amerikan Yüksek Mahkemesi'nin Nefret Söylemi ile İlgili Önemli Kararları	510
III. AİHM İÇTİHADI BAĞLAMINDA İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN GENEL İLKELER	515

A. AİHM İçtihatlarında Bir Ölçüt Olarak Tehlike Unsurunun Değerlendirilmesi.....	519
1. Genel Olarak.....	519
2. İfadenin Lafzi İncelemesi ve İfadenin Bağlamının İncelemesi.....	520
3. İfadenin Biçimi, İfade Edildiği Mecra, Kamu Düzeni Üzerindeki Etkisine Dair Denge Testi.....	524
4. İnternet ve Sosyal Medyada Yayımlanan İfadeler Bağlamında Tehlikelilik Değerlendirmesinde Genel Esaslar	527
B. Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi ve Sözleşme'nin Sınırlama Rejimi ve 'Rabat İlkeleri' Çerçevesinde Nefret Söyleminin Yorumu.....	530
C. C İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşmenin Nefret Söylemi ile İlgili Hükmü ve Yorumu.....	536
D. Anayasa Mahkemesi İçtihadında Terör Örgütü Propagandası Suçu (TMK m. 7/2) Bağlamında Soyut Tehlike Suçuna İlişkin Tespitler.....	543
E. Kamu Barışına Karşı Suçlar Bağlamında Tehlikenin Değerlendirilmesi.....	546
F. Açık ve Yakın Tehlike Kavramının Ulusal Hukuka Yansımaları ve Yargıtay İçtihadı.....	547
1. Genel Olarak.....	547
2. Halkı Kin ve Düşmanlığa Tahrik Suçu Açısından Açık ve Yakın Tehlike Yaklaşımının Gelişimi.....	553
3. Halkı Kin ve Düşmanlığa Tahrik Suçu Bağlamında Yargıtay İçtihadında Açık ve Yakın Tehlike Şartının Gelişimi	555
a. "Küfür Ehli" Davası.....	559
b. Kaboğlu/Oran ve Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Raporu Davası.....	566
4. Yargıtay'ın Güncel İçtihadı Bağlamında 'Açık ve Yakın Tehlike' Unsuru.....	570

---

5. Terör Örgütünün Propagandası Suçu ve Suçu ve Suçluyu Övme Bakımından Açık ve Yakın Tehlike Unsuru Uygulaması	579
6. Kamu Barışını Bozmaya Elverişlilik Değerlendirmesi	584
a. Fischer'e Göre Kamu Barışını Bozmaya Elverişlilik Kavramının Evrimi	586
b. Alman Hukukunda Kamu Barışını Bozmaya Elverişlilik Unsuru ile İlgili Değerlendirmeler	588
c. Türk Ceza Hukukunda Kamu Barışını Bozmaya Elverişlilik Unsurunun Değerlendirilmesi	590
7. İfade Özgürlüğü Bağlamında Soyut Tehlike Suçları Yaklaşımı	593
IV. DEĞERLENDİRME	598
A. Kamu Barışına Karşı Suçların Normatif Yönü ve Öngörülebilirlik Sorunu	600
B. Ultima Ratio İlkesi Bağlamında Kamu Barışına Karşı Suçlar	604
1. Genel Olarak	604
2. TCK 216'da Öngörülen Suçlar, Nefret Söyleminin Cezalandırılması ve Ultima Ratio İlkesi	607
3. TCK m. 216/1'de Düzenlemesi ve Nefret Söylemi	611
SONUÇ YERİNE	617
KAYNAKÇA	621